

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 24 oktober 2007

Mål nr

Ö 1721-06

KLAGANDE

Swedbank AB (tidigare FöreningsSparbanken AB), 502017-7753
105 34 Stockholm

Ombud: Bankjurist CL

MOTPARTER

1. Byggcentralen i Emmaboda Fastighets AB
Box 66
361 21 Emmaboda

2. Fora AB
Vasagatan 12
101 56 Stockholm

3. Skatteverket
171 94 Solna

4. Länsstyrelsen i Kalmar län
Lönegarantienheten
391 86 Kalmar

5. TeliaSonera Sverige Aktiebolag, 556430-0142
c/o Sergel Kredittjänster AB
Box 1060
651 15 Karlstad

SAKEN

Fastställande av utdelningsförslag

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Göta hovrätts beslut den 4 april 2006 i mål Ö 404-06

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen avslår överklagandet.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Swedbank har yrkat att Högsta domstolen bifaller bankens begäran om utdelning i Bil och Motor i Emmaboda AB:s konkurs med förmånsrätt enligt 5 § första stycket 2 förmånsrättslagen (1970:979) i dess lydelse före den 1 januari 2004 eller återförvisar målet till hovrätten för prövning av frågan där.

Fora och TeliaSonera har förklarat sig överlämna målet till Högsta domstolens prövning.

Byggcentralen i Emmaboda Fastighets AB och Länsstyrelsen i Kalmar län har inte låtit sig avhöra.

Skatteverket har bestritt bifall till överklagandet.

SKÄL

Bil och Motor i Emmaboda AB försattes i konkurs den 8 april 2004. Efter framställan från förvaltaren beslutade tingsrätten att bevakningsförfarande skulle äga rum. Swedbank bevakade därvid den i målet aktuella fordringen med yrkande om förmånsrätt enligt 5 § första stycket 2 förmånsrättslagen i dess lydelse före den 1 januari 2004 (äldre lag). Tingsrätten beslöt därefter den 30 september 2005 i bevakningsförfarandet att bankens fordran skulle vara förenad med förmånsrätt enligt 11 § förmånsrättslagen i dess lydelse den 1 januari 2004 (ny lag). Sedan Swedbank överklagat tingsrättens beslut lämnade hovrätten i beslut den 13 december 2005 bankens överklagande utan bifall. Beslutet vann laga kraft den 10 januari 2006.

Den 5 december 2005, medan frågan om vilken förmånsrätt som skulle gälla för bankens fordran ännu var föremål för prövning i bevakningsförfarandet, inkom förvaltaren med utdelningsförslag till tingsrätten. Enligt förslaget skulle bankens fordran vara förenad med förmånsrätt enligt ny lag. I en skrivelse som inkom till tingsrätten den 13 januari 2006 riktade banken in- vändning mot utdelningsförslaget och gjorde gällande att äldre lag var till- lämplig beträffande förmånsrätten. I beslut den 24 januari 2006 fastställde tingsrätten förvaltarens utdelningsförslag. Sedan banken överklagat lämnade hovrätten den 4 april 2006 i det nu överklagade beslutet överklagandet utan bifall.

I överklagandet till Högsta domstolen har banken vidhållit att den är berättigad till förmånsrätt enligt äldre lag. Av Högsta domstolens beslut i NJA 2006 s. 275, som meddelades den 9 maj 2006, framgår också att övergångsbestämmelserna till 2003 års lagändringar avseende företagshypotek är att tillämpa så att banken skulle vara berättigad till förmånsrätt enligt äldre lag. Frågan är emellertid om det lagakraftvunna beslutet angående förmånsrätten i bevakningsförfarandet utgjort hinder mot att besluta om annan förmånsrätt i utdelningsförfarandet.

Betydelsen av domstols beslut i en s.k. jävsprocess var inte reglerad i 1862 års konkurslag. I 1921 års konkurslag intogs emellertid en bestämmelse, som numera finns i 9 kap. 19 § konkurslagen (1987:672), enligt vilken det genom ett beslut i en tvist angående en bevakad fordran endast avgörs vilken rätt som tillkommer fordringen i konkursen.

Syftet med bestämmelsen har i första hand varit att fastslå att ett beslut i bevakningsförfarandet saknar rättskraft utom konkursen. Av bestämmelsen får emellertid också anses framgå att ett sådant beslut i princip har rättskraft i den meningen att beslutet skall vara normerande vid fastställande av utdelning och den fortsatta handläggningen av konkursen i övrigt. (Se Welamson, Konkursrätt, 1961, s. 542 ff. samt t.ex. Welamson och Mellqvist, Konkurs, 10 uppl. 2003, s. 191, 196 och 199 not 20; jfr även 17 kap. 5 § andra stycket rättegångsbalken.)

I förarbetena (prop. 1986/87:90 s. 306 f.) har emellertid uttalats att det även efter ett bevakningsförfarande torde vara möjligt att komma till rätta med vissa kvalificerade missbruk, såsom bevakning av skenfordringar, i samband

med utdelningsförfarandet. Även om en sådan möjlighet skulle föreligga i vissa situationer kan den dock såvitt gäller frågor om rättstillämpningen i bevakningsförfarandet i vart fall inte antas omfatta annat än uppenbart lagstridig rättstillämpning (jfr 58 kap. 1 § första stycket 4 rättegångsbalken). Någon sådan rättstillämpning kan, trots att den avviker från vad Högsta domstolen senare funnit vara den riktiga tillämpningen, inte anses ligga till grund för beslutet i bevakningsförfarandet.

Under sådana förhållanden, och då det inte framkommit någon annan omständighet som skulle kunna ge anledning att avvika från vad som beslutats i bevakningsförfarandet, skall överklagandet lämnas utan bifall.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Gertrud Lennander, Dag Victor (referent), Torgny Håstad, Ella Nyström och Per Virdesten
Föredragande revisionssekreterare: Christer Thornefors